
ПРОГЛАД

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2016 (год. XXV), ISSN 2367-8585

НОВО ФОНОЛОГИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕКИТЕ КОНСОНАНТИ

NEW PHONOLOGICAL RESEARCH ON SOFT CONSONANTS

**Владислав Маринов, За фонологичния статус на меките съгласни
във влашкия диалект в Северозападна България, В. Търново:
Унив. изд. „Св. св. Кирил и Методий“, 2015.**

Оригиналността на влашките говори във Видинско се състои в това, че типологично меките съгласни в тях установяват плътна връзка с източнобългарските диалекти (и с книжовния български език), въпреки че са обкръжени териториално от западнобългарски говори, които са от съвсем друг фонологичен консонантен тип. Причините са две: в миналото целокупният румънски език се е намирал под силното лексико-фонетично влияние на българския, с който е споделял сходни развойни тенденции, а днес книжовният български език – с подобна мекостна съгласкова корелация – продължава да е основният източник, който чрез училището влияе и подхранва тази склонност.

Новата книга на Владислав Маринов дава убедителни отговори на тази изключително важна фонетико-фонологична ситуация, която поражда дискусиите у нас, в Европа и по света близо век. За целта на автора се е наложило да излезе извън пределите на българския Северозапад около гр. Брегово (за да обрисова аналогичната балканска картина) и да погледне към трудовете на славянския Изток и европейския Запад. Освен това този вече утвърден социолингвист (вж. раздела „Езикова ситуация в крайния български Северозапад“) ни се представя и като историк и специалист по съвременно

балканско езиковедие (срв. „Меките съгласни в българския език“ и „Меките съгласни в румънския език“), като добър диалектолог и не на последно място, като отличен тълкувател на лингвостранските факти (напр. в раздела „Меките съгласни и неточното им отразяване в румънските атласи“).

Във връзка с многообразието на аспектите при разглеждане на проблема е използван и цял комплекс от различни методи, като се започне от дескриптивния и сравнително-историческия и се стигне до контрастивния. Силата на д-р Владислав Маринов е в областта на теоретичната фонология и на експерименталната фонетика. Неслучайно той се обръща към такива световноизвестни специалисти, създатели на фонологични и лингвистични школи, като Н. С. Трубецкой и Р. Якобсон, чиито трудове отдавна са се превърнали в класически произведения на науката за езика. По категоричен начин авторът разширява техните изследвания и по отношение на меките съгласни в румънски и български, а също така и тези на продължителите на идеите им в Румъния Емил Петрович, посочващ историческото българско фонетико-лексикално влияние върху румънския език.

Така и фактологично (с нов убедителен материал от Бреговския ареал) Маринов се свързва с най-авторитетните привърженици за фонологичната релевантност на палатализираните съгласни и в румънския книжовен (и диалектен) език. Отхвърлянето на възгледите на представителите на школата на Ал. Росети (А. Аврам, Д. Копчаг, Ал. Граур) не е голословно, а на базата на експериментални изследвания. Преди всичко се доказва теоретичната безсмисленост на тезата за съществуването на някакво „нямо“ („псевдо“, „полувокално“, графично) *i* в края на румънската дума в някои от формите за множествено число. Но авторът посочва и меки съгласни в средисловие, анализирайки ортографичните отбелязвания -ea, -ia, -io (от типа на *leak, likiog*). В дискусията с горепосочените румънски лингвисти българският учен проявява несъмнената си ерудиция. Той познава проучванията не само на балканските фонетици и фонолози, но и на западноевропейските, американските и руските специалисти. Отличителна черта на ясният изказ на автора е неговата терминологична точност. Тъкмо в областта на фонологията у нас са допускани най-много терминологични неточности, водещи понякога до недоразу-

меня. За чест на автора тук не откриваме такива моменти. Опряв върху кристалната яснота на термините у класиците, авторът води наратива прецизно, без да създава възможности за двусмислици в областта на тази толкова деликатна материя.

Успоредно с обширната информация за фонологичния статус на палатализираните съгласни в книжовния български и румънски език (а също така и в диалектите) читателят получава богати сведения за броя, характера и дистрибуцията на тези консонанти и във влашкия диалект от Бреговския район. Наблюденията на автора, че фонологично палатализираните съгласни в крайния български Северозапад са резултат от сложни (косвени и преки) влияния на българския език (без тези на околните западнобългарски диалекти, в които е налице автономен палатален ред) е свършено точно.

Това е първата обща класификация на меките съгласни в бреговския влашки диалект. Наблюденията на д-р Владислав Маринов допринасят за окончателното разрешаване на дискуссионния проблем за съществуването на корелацията твърдост – мекост в румънския език, т.е. теоретичните изводи за влашките говори в българския Северозапад далеч надхвърлят първоначално поставените задачи на този ценен труд.

Иван Кочев